

Régi pesti kávéházak és vendéglők.

1934

A mi drága Pestünk már száz évvel ezelőtt is a kávéházak városa volt. A politikai, irodalmi, társadalmi és gazdasági kérdéseket a kávéházakban vitátták meg s onnan indult ki a legtöbb életrevaló és kihatásaiban fontos mozgalom. A társadalom minden rétegének, ugyyszólván minden foglalkozási ágnak megvolt a maga kávéháza. Például Legrand bácsi „Kávéforrás“-a a Fürdő-utcában, a tisztes polgárok, céhek és egyesületek gyülekező helye volt. Odajártak még a magyar irodalom képviselői és az orvostanhallgatók. A jogászok és bölcsészek tanýaja az Uri- (később Koronaherceg-, most Petöfi Sándor-) utcai Privorsky, később Pillwax-kávéház volt. Az Ujvilág-utcai „Sas“-kávéháza is egyetemi polgárok jártak. Nyárspolgárok és lókupecek látogattak a Hajó-utcai „Fehér hajó“ és a Kishid-utcai „Vadászkürt“ kávéházba, amely utóbbi különben nagy újsággyűjteményéről volt nevezetes. Régi feljegyzések szerint a Nagyhid-utcai és Ország-uti kávéházakba ügynökök jártak. A „Zrinyi“ kávéház obskurus közönségéről és nagy kártyacsatáiról volt híres. A Szél-utcában volt a „Párizs városához“ címzett kávéház, amelynek közönsége minden rendű és rangu emberekből állott. Az ott uralkodó feszélytelen társalgás és föltétlen szabadság csábította oda a vendégeket, kik közül a németnyelvű irodalmárok tartották ott állandó összejöveteleiket. Odajártak még az irodalom barátai: orvosok és elköltő kereskedők, valamint a Pesten idözö franciák. A „Párizs városá“-ban volt a legtöbb lap. Közeli a Dunaparthoz a Dorottya-utcai „Kaszinó“ kávéház reggelenként főleg dunai hajóutasokkal telt meg. Vasár- és ünneppanapokon kereskedősegedek látogatták. A legelőkelőbb kávéház kétségtelenül a Nagyhid-utcai „Angol királyné“ volt. E kávéház helyiséggel valamikor a gabonatözsde látogatóitól volt hangos. 1844-ben alakították át és pazarul rendezték be az „Angol királyné“-t. Érdekes közönsége volt a Vigadó kávéháznak is, amelyet a pesti társadalom vezető egyéniséggel, továbbá színészek és azok barátai keresték fel. Farsang idején zajos élet volt ott a késő reggeli órákig. A Magyar király kávéháza, amely a régi Színház-, a mostani Vörösmarty-téren volt, a szomszédos német színház tagjain kívül pénzügynökök és uzsorások jártak.

A budai kávéház nyomába sem jön a pestinek. A legszebb berendezésű és legelőkelőbb három kávéház: „A hídhez“ címzett, a „Szarvas“ és a „Fortuna“. Utóbbi a Várban, a közigazgatási bíróság mostani épületében volt. Ezt a házat Buda városa 1785-ben 14.756 forintért vette meg és a kávéházi, valamint a vendéglői helyiséget éveken át bérlet útján értékesítette.

A pesti kávéházak száma 1831-ben 28 volt, ami elég jelentékeny az akkori 65.494 lakosu városban. A városi adminisztráció a polgármesterből, a városbíróból, a rendőrkapitányból, 12 tanácsnokból, a tisztí főügyészből, egy alügyészből, öt tiszteletbeli ügyészből és néhány irnokból állott.

A pesti vendéglők közül első helyen a kereskedelmi terület épületében levő Casino-t említik. Luxushely volt és magas ágairól, de elismerten kitűnő ellátásáról nevezetes. Az elsőrangú vendéglők akkoriban a következők voltak: Angol királyné, Magyar király, Vadászkürt, Nádor és Tigris, másodrangúak: Fehérhajó (Hajó-utcában), Sas, Két pisztoly, Mátyás király és Zrinyi.

Táncmulatságokat többnyire a Vigadóban rendeztek. A jogászok, vagy ahogyan nevezték őket: az egyetem törvénytudólai, híres bálukat évről-évre a Hét választónál tartották. Érdekes az a megállapítás, amely egy régi németnyelvű utmutatóban olvasható a bálók és hangversenyek akkori dekadenciájáról. Panaszodik az utmutató szerkesztője amiatt, hogy az utóbbi években hanyatlott a vigadói táncmulatságok és álarcosbálok színvonala és a közönséget ujabban csak mindenféle trükkökkel és külföldről importált attrakciókkal lehet odacsábítani. A hangversenyeket sem látogatták olyan mértékben, mint az kívánatos lett volna. Ennek oka egyrészt, hogy a zenei képzés nálunk még nem érte el akkor a megkívánt fokot, másrészt a magas helyárak, amelyeknek megfizetését közönségünk nem bírta. Csak néhány kivételes tehetségű és európai híru művész, köztük Liszt és Ernst előadásain teltek meg a Vigadó termel.

Radó Richard.